4 PEDAGOGY AND EDUCATIONAL METHODOLOGY
ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ӘДІСТЕМЕСІ
ПЕДАГОГИКА И МЕТОДИКА ОБРАЗОВАНИЯ

УДК 36
МРНТИ 15.81.99

https://doi.org/10.46914/2959-3999-2025-1-2-46-53

АДАЕВА Н.А.,*[1]
PhD, қауымдастырылған профессор.
*e-mail: n.adayeva@turan-edu.kz
ORCID ID: 0009-0004-0535-4016
[1]«Тұран» университеті,
Алматы қ., Қазақстан

ЖОО-ДАҒЫ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҒЫ: ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛ

Андатпа

Мақалада психологиялық-педагогикалық тәсіл негізінде Қазақстанның жоғары оқу орындарында инклюзивті оқытудың ерекшеліктеріне талдау жүргізілді. Әр түрлі инклюзиясы бар білім алушылардың санаттары бойынша білім алуға бағытталған профессорлық-оқытушылық құрамының алдында тұрған негізгі міндеттер айқындалады. Зерттеудің өзектілігі Қазақстандағы заманауи білім беру және әлеуметтік-экономикалық жағдаймен айқындалған. Жұмыс көбінесе қазіргі отандық және Батыс ғылымында оларды кейіннен білім беру ортасында белсенді қолдану үшін оқытудың көп бағытты технологияларын дамыту қажет екендігіне байланысты. Әзірленген ұсыныстар негізінде ЖОО студенттерін оқытудың қазіргі үдерісінің сапасын арттыруға қабілетті шаралар кешені ұсынылды. Ұсынылған зерттеу негізінен инклюзивті оқыту бүгінде университет қызметкерлері мен студенттер қауымдастығының барлық мүшелерін жақсарту, дамыту және қолдау үшін бірлесіп жұмыс істеуіне оң әсер ететін әлеуметтік және этикалық жауапкершілік болып табылады. Инклюзивті білім беру – бұл университет топтары, бағдарламалары мен сабақтары барлық студенттерге қатысуға және оқуға мүмкіндік беретін етіп жасалған. Мұндай инклюзивті оқыту мүмкіндігі барлық студенттерге пайдалы, өйткені ол олардың жеке күшті жақтарын және оқу процесіне қосқан үлестерін бағалайды, оқу тәжірибесін барлығына бай және әртүрлі етеді.

Тірек сөздер: инклюзия, оқыту, ерекшеліктер, студенттер, профессорлық-оқытушылық құрам, сапа, білім.

Кіріспе

Ұсынылған зерттеудің өзектілігі негізінен инклюзивті оқыту бүгінде университет қызметкерлері мен студенттер қауымдастығының барлық мүшелерін жақсарту, дамыту және қолдау үшін бірлесіп жұмыс істеуіне оң әсер ететін әлеуметтік және этикалық жауапкершілік болып табылады.

Инклюзивті оқыту және жалпы оқыту әр студенттің оқу тәжірибесіне құқығын таниды, ол формалардың әртүрлілігін бағалайды, қоғамның барлық мүшелерінің білім беру бағдарламасына қатысуын қамтамасыз етеді, әлеуметтік кедергілерді жояды, оқытудың әртүрлі қажеттіліктері мен қалауларын болжайды және ескереді [1]. Оқытудың және білімді бағалаудың инклюзивті әдістерін әзірлеу және енгізу барлық студенттерге оқу жоспарымен мағыналы өзара әрекеттесуге және өздерінің табиғи әлеуетін толық іске асыруға мүмкіндік береді.

Материалдар мен әдістер

Мұндай инклюзивті оқыту мүмкіндігі барлық студенттерге пайдалы, өйткені ол олардың жеке күшті жақтарын және оқу процесіне қосқан үлестерін бағалайды, оқу тәжірибесін барлығына бай және әртүрлі етеді.

Студенттер тобында кеңірек көзқарастар мен тәжірибелердің болуы тақырыпты сыни тұрғыдан түсінуге әкелуі мүмкін. Ол оқытушылар қалай үйрететінін қайта қарастыруға және кез келген пән бойынша қамтылған материалдарды кеңейтуге мүмкіндік береді.

Жалпы алғанда, инклюзивті білім беру анықтамаларын келесі суреттен көре аламыз.

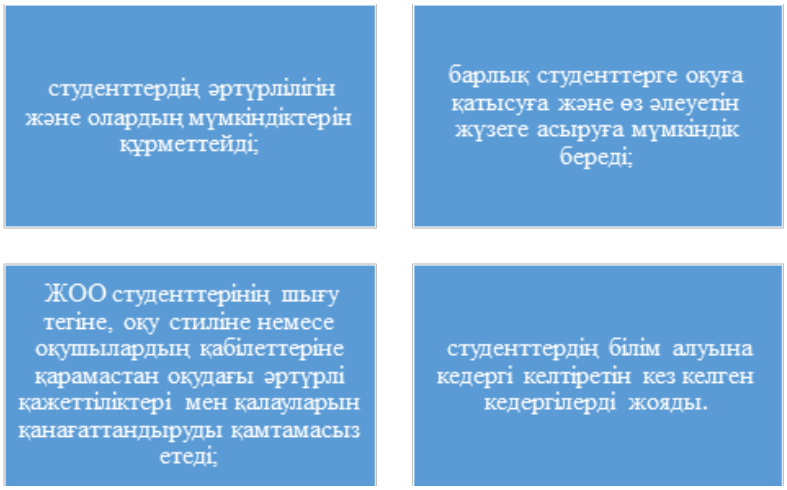

Сурет 1 – Инклюзивті білім берудің анықтамалары

Ескертпе: Автормен [2] дереккөз негізінде құрастырылған.

Инклюзивті оқытуды жүзеге асыру кез-келген университет оқытушысынан талап етіледі: сіздің курста кім болатынын мүмкіндігінше ертерек білуге тырысу керек. Сіз қандай студенттердің қосымша қажеттіліктері бар екенін және білім беру процесіне қандай нақты ақылға қонымды түзетулер енгізу керектігін білуіңіз керек.

Инклюзивті оқыту сонымен қатар, оқушыларға тікелей немесе жанама түрде оларды ескере отырып, кемсітушіліктің жоқтығын келесі суреттен көре аламыз.

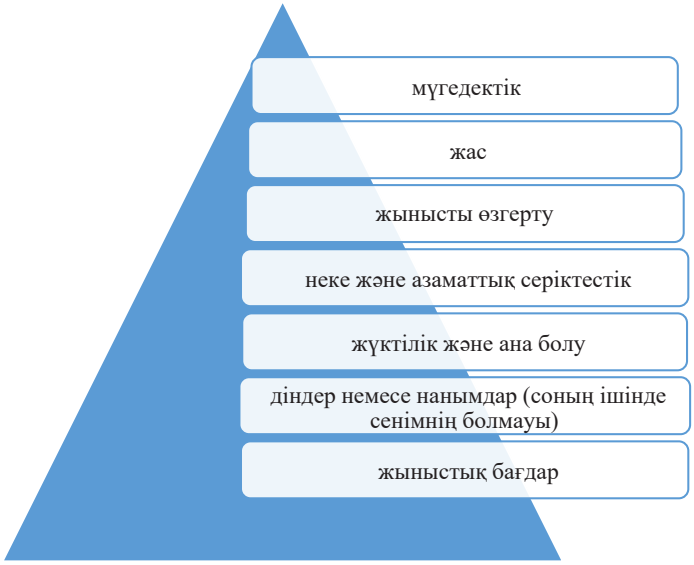

Сурет 2 – Инклюзивті оқытудағы кемсітушіліктер

Ескертпе: Автормен [3] дереккөз негізінде құрастырылған.

Инклюзивті білім беру кез-келген университет кешенінің 2025-шы жылдарға арналған теңдік пен әртүрлілікті қамтамасыз ету стратегиясының бөлігі болуы керек.

Инклюзивті тәсіл шеңберінде білім алушылардың барлық санаттары үшін теңдік және әртүрлілік мәселелерін қарастыратын тиісті нормативтік-құқықтық базамен танысу қажет.

ЖОО-да әзірленген жеке оқыту бағдарламасына сәйкес инклюзиясы бар тұлғаларды оқытудың практикалық жазықтығына ақылға қонымды түзетулер енгізу қажет.

Оқу процесінде оқушылардың күтуі аясында негізгі ережелер белгіленуі керек. Курстың немесе сессияның басында «инклюзивті мінез-құлықты» анықтау үшін бейресми негізгі ережелерді орнату пайдалы болуы мүмкін. Мұны студенттермен бірге шешу керек. Студенттерге инклюзивтіліктің бүкіл топқа қалай пайда әкелетінін түсіндіру керек.

Мысалы, топтық пікірталасқа қатысу арқылы студенттер өздерінің қарым-қатынас дағдылары мен сыни ойлау дағдыларын дамытады. Студенттермен сыни тұрғыдан ойлау және талдау сияқты терминдер нені білдіретінін талқылаңыз, бұл студенттердің іс жүзінде нені білдіретінін түсінуіне көз жеткізіңіз [4].

Сабақ аясында оқу материалдары мен білім беру іс-шараларын дайындауға назар аудару керек. Студенттердің оларға қол жеткізуі және дайындалуы үшін барлық оқу материалдарын, мысалы, оқу сессияларының алдында онлайн оқу ортасына орналастыру қажет.

Оқытушының барлық үлестірме материалдары, онлайн-курстардың барлық презентациялары мен материалдары қолжетімді және электрондық оқытудың негізгі талаптарына сәйкес келетініне көз жеткізу қажет.

Бұл, мысалы, пайдалануды білдіреді:

- жоғары контрастты мәтін / Фон түстері;
- түсінікті қаріптер;
- мұғалім жазған мәтінді экраннан оқу жағдайында бағдарламалық жасақтама дұрыс оқи алатындығына көз жеткізіңіз.

Оқу процесінде, мүмкін болса, оқу мазмұнын басқа, интерактивті тәсілдермен ұсыну керек. Мысалы, нысандарды, суреттерді және бейнелерді пайдалану тек мәтіндік материалдарға қарағанда оқушылар үшін тартымды және қолжетімді болуы мүмкін. Сондықтан белсенді оқыту құралдарын әзірлеп, кеңінен қолданған жөн. Сондай-ақ, барлық студенттерді тыңдауға және қатысуға шақыруға болатындығына көз жеткізу керек. Сондықтан әр студентті топтық жұмыс және әріптестерінің көмегімен оқыту сияқты әдістермен тарту керек. Оқу процесінде пікірталаста жеке адамның немесе студенттердің белгілі бір тобының басым болу ықтималдығын азайтуға тырысу керек, ол үшін бұрын шағын және үлкен топтарға арналған оқулықтар болуы керек.

Оқу процесінде материалдардың қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін келесі принциптерді басшылыққа алу керек, оны келесі суреттен көре аламыз.

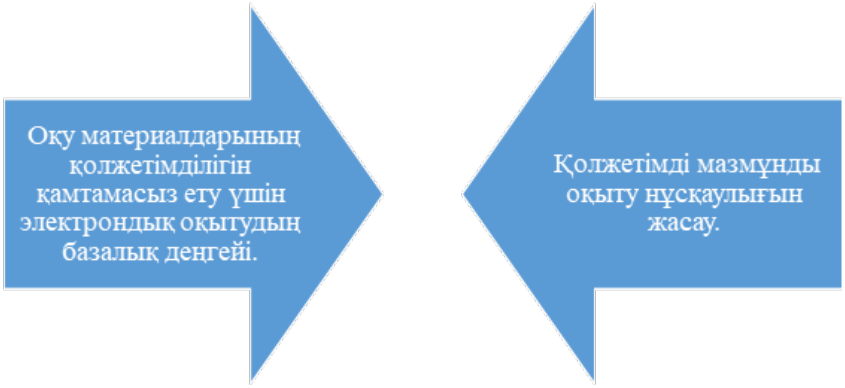

Сурет 3 – Оқу процесінде қол жетімді принциптер

Ескертпе: Автормен [5] дереккөз негізінде құрастырылған.

Инклюзивті оқыту аясында университеттің профессорлық-оқытушылық құрамы оқу материалын таңдауда өз көзқарастарын білуге тырысуы керек, сондықтан студенттерге мүмкіндігінше әртүрлі ғылыми-әдістемелік материалдарды ұсынған жөн.

Нәтижелер мен талқылау

Инклюзивті оқытуды жүргізу кезінде білім беру процесінде бірқатар ерекшеліктерді есте сақтау қажет. Мысалы, практикалық мәселелерде мұқият болу керек, өйткені көру қабілеті бұзылған, есту аппараттары бар немесе мүгедектер арбасында жүретін студенттердің арнайы тобы бар [6].

Сабақтардың бір бөлігі ретінде бағалаудың әртүрлі әдістерін қолдануды қарастырған жөн және студенттерге орындауы керек жұмыс стандартын түсінуге көмектесу керек. Сіз берген кері байланыс студенттер үшін пайдалы екеніне көз жеткізуіңіз керек. Бұл тәжірибеде жақсырақ және жылдам кері байланыс үшін әзірленген нұсқаулық болуы керек [7].

Сондай-ақ, инклюзивті оқыту сонымен қатар дәрістерді жазу және студенттерге Интернетке қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін әзірленген жүйені пайдалануды талап етеді. Дәрістерді жазуға арналған әзірленген жүйе студенттерге курстарының оқытылатын компоненттеріне тәулік бойы қол жеткізуге мүмкіндік беру арқылы оқуды күшейтеді. Бұл, мысалы, ағылшын тілі (немесе басқа) екінші тіл ретінде немесе оқуда қиындықтары бар студенттерге пайдалы болуы мүмкін.

ЖОО-да әзірленген инклюзивті оқу бағдарламасы ЖОО-ның профессорлық-оқытушылық құрамына барлық студенттердің физиологиялық мүмкіндіктеріне қарамастан, оған толық көлемде қатысып, тең нәтижелерге қол жеткізе алуын қамтамасыз етуге көмектесе алады.

Оқу үдерісі барысында ЖОО оқытушысы білім алудағы өзінің білім беру прогресін тексеруі қажет. Сондықтан барлық студенттердің оқу сабақтарына қатысатындығын тексеру қажет және сіздің оқуыңыздың мүмкіндігінше инклюзивті болуына жанама әсер етуі мүмкін студенттердің мінез-құлқына мұқият болу керек. Бұл, мысалы, мыналарды қамтуы мүмкін:

- сабаққа қатысудағы өзгерістер;
- бағалауды бүкіл топқа бөлу;
- студенттер бағалау үшін қолданатын таңдау (мысалы, эссе атауы).

Сабақтарды өткізу барысында егер студенттер өздерін қосулы сезінсе, олардан мұғалімге жауап беруін сұрау керек,. Мысалы, мұғалім студенттерге аудиторияда жазбалар тарата алады, осылайша олар жақсы жұмыс істейді немесе жақсартуға болатын нәрсені жасырын түрде жазады. Келесі сабақта мұғалім студенттердің пікірлеріне негізделген кейбір өзгерістерді ұсына отырып, тақырыпты зерттеуді жалғастыра алады.

Инклюзивті оқыту аясында ЖОО оқытушысына көмек пен қолдау қажет болуы мүмкін. Мысалы, егер мұғалімде студенттермен сөйлесу арқылы шеше алмайтын инклюзивті оқыту мәселесі болса, көмектесетін бірнеше көздер бар. Сондықтан, осы мәселені шешу аясында:

- әріптесіңізден сіздің кейбір оқу сабақтарыңызды көруге және сізге кері байланыс беруге келісесіз бе деп сұраңыз; осы білім беру технологиясын жүзеге асыру үшін университетте диалог жүйесін әзірлеген жөн;
- мүгедектікке байланысты инклюзивтілік мәселелері бойынша осындай мәселелерде көмек көрсетудің арнайы ЖОО жүйесіне жүгіну қажет;
- инклюзивті оқыту бойынша арнайы курстарға қатысу керек, оның аясында оқытушы курстағы әріптестерімен проблемаларды талқылауға және озық тәжірибедегі тәсілдермен бөлісуге мүмкіндік алады;
- қол жетімді оқыту тәжірибесін құру: оқуда қиындықтары бар, мүмкіндіктері шектеулі және денсаулығының күрделі ерекшеліктері бар студенттерді қолдайтын әмбебап оқыту дизайнын қолдана отырып, барлығына қол жетімділікті қамтамасыз ету.

Нәтижесінде, инклюзивті білім беру – бұл университет топтары, бағдарламалары мен сабақтары барлық студенттерге қатысуға және оқуға мүмкіндік беретін етіп жасалған. Инклюзия сонымен қатар барлық студенттердің топтарға белсенді қатысуын қамтамасыз ету үшін оқытудың әртүрлі тәсілдерін іздеу болып табылады. Бұл сонымен қатар барлық студенттер арасында, сондай-ақ университет кешеніндегі студенттер мен профессорлық-оқытушылық

құрам арасында достықты, қарым-қатынасты және өзара сыйластықты дамыту жолдарын іздеуді білдіреді.

Инклюзивті білім беру – бұл білім алушылардың кейбір санаттары үшін ғана емес. Оқу жүйесіне қосылу – бұл студент психологиялық тұрғыдан дайын болуы керек нәрсе. Барлық студенттер үнемі сабақтарға қатысуға дайын. Бірақ олардың жан-жақты қатысуы – бұл лайықты нәрсе.

Инклюзивті білім беру – бұл біздің жоғары оқу орындарымызды барлық студенттер білім беру процесіне қатыса алатын орынға айналдыру үшін шығармашылық болу туралы ойлау тәсілі. Шығармашылық дегеніміз, оқытушылар әртүрлі тәсілдермен сабақ беруді үйренеді немесе барлық студенттер қатыса алатындай етіп өз сабақтарын дамытады.

Құндылық ретінде инклюзивті білім біздің барлық студенттер мен университет түлектерінің өмір бойы бағалануын және қабылдануын қалайтынымызды көрсетеді.

ЖОО оқытушылары басшылыққа алуы тиіс нанымдар мен қағидаттарын келесі суреттен көре аламыз.

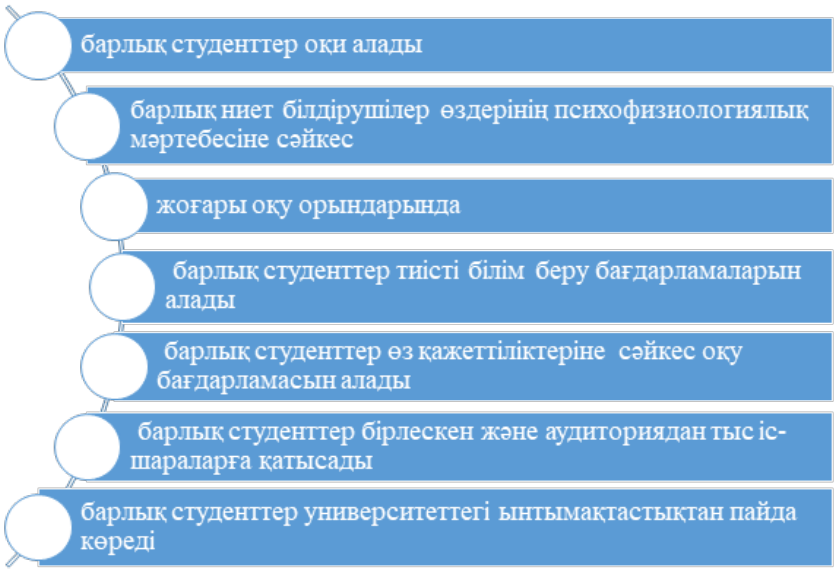

Сурет 4 – ЖОО оқытушылары басшылыққа алуы тиіс нанымдар мен қағидаттары

Ескертпе: Автормен [8] дереккөз негізінде құрастырылған.

Нәтижесінде, инклюзивті білім барлық студенттердің ЖОО-дағы әдеттегі сабақтарда білім алатынын білдіреді. Алайда, бұл жеке студенттер белгілі бір себептермен оқу тобынан шыға алмайды дегенді білдірмейді. Мысалы, студент белгілі бір пән бойынша жеке көмекке мұқтаж болуы мүмкін. Бұл әдеттегі әрекеттер кезінде болуы мүмкін немесе болмауы мүмкін. ЖОО-лар инклюзивті болғаннан кейін, студенттің әдеттегі топтарда қаншалықты жиі болмауы мүмкін екендігі және оның пайда болу себептері туралы байыпты ойланады, бұл белгілі бір сипаттамалары бар студенттер (мысалы, мүгедектер) оқу күнінің бүкіл немесе бір бөлігінде жеке топтарға топтастырылады дегенді білдірмейді.

Қазіргі заманғы инклюзивті білім берудің негізгі ерекшеліктері:

- әдетте, егер осы маңызды ерекшеліктер мен тәжірибелер орындалса, инклюзивті білім беру сәтті болады;
- барлық студенттерді қарапайым сыныптарға және университет өміріне сөзсіз қабылдау;
- студенттерге, оқытушыларға және топтарға барлық студенттердің өз жоғары оқу орындары мен топтарындағы жұмысқа қатысуын қамтамасыз ету үшін барынша қолдау көрсету;
- барлық студенттерге, олар не істей алмайтынына емес, не істей алатынына қарау керек;
- оқытушылар мен ата-аналар барлық студенттерге үлкен үміт артады;

◆ әр студенттің қабілетіне сәйкес білім беру мақсаттарын әзірлеу; бұл студенттердің әдеттегі топтардағы барлық адамдармен бірге оқу үшін бірдей білім беру мақсаттары болмауы керек дегенді білдіреді;

◆ жоғары оқу орындары мен топтарды студенттерге оқуға және олардың толық әлеуетін жүзеге асыруға көмектесетін етіп жобалау (мысалы, барлық оқушыларға жеке көңіл бөлуді қамтамасыз ету үшін сабақ кестесін әзірлеу арқылы);

◆ жоғары оқу орындарының ректорлары мен басқа әкімшілер тарапынан білім беру процесін басқару жүйесіне енгізу үшін мықты басшылықтың болуы;

◆ әр түрлі қабілеттері бар студенттер бірге оқи алатындай етіп оқытудың әртүрлі тәсілдері туралы білімі бар профессорлық-оқытушылық құрамның болуы;

◆ жоғары оқу орындарының ректорларының, оқытушыларының және инклюзивті ортада сапалы білім беруді қамтамасыз етудің ең тиімді тәсілдерін анықтау үшін бірлесіп жұмыс істейтін басқа да тұлғалардың болуы [8].

Қорытынды

Қорытындылай келе, инклюзивті білім берудің көптеген аспектілері бар екенін атап өткен жөн.

Осы жылдар ішінде ЖОО-ның барлық студенттеріне инклюзивті білім берудің артықшылықтары көрсетілді. Инклюзивті білім (егер ол жақсы қолданылса) өте маңызды, өйткені:

◆ барлық студенттер қоғамның толыққанды бөлігі бола алады, оқу процесінде қатысу сезімін дамыта алады және қоғамда өмір сүруге жақсы дайындала алады;

◆ бұл оқуға жақсы мүмкіндіктер береді; әртүрлі қабілеттері бар студенттер басқа студенттермен қоршалған аудиторияларда оқыған кезде жиі ынталы болады;

◆ сәтті инклюзия адамның күшті жақтары мен қабілеттерін дамытуға тырысады;

◆ бұл студенттерге өз жасындағы басқа студенттермен бірге жеке мақсаттарда жұмыс істеуге мүмкіндік береді;

◆ ол құрмет пен қатысу мәдениетін тәрбиелейді; бұл сонымен қатар жеке айырмашылықтарды білуге және қабылдауға мүмкіндік береді;

◆ бұл барлық студенттерге бір-бірімен достық қарым-қатынасты дамытуға мүмкіндік береді; достық үлгі болып табылады және өсуге мүмкіндік береді;

Нәтижесінде, ЖОО түлектерінің жұмыс берушілері дайындалған кадрларды ұсынатын әртүрлі және инклюзивті оқыту жүйесінің құндылығын көбірек мойындайды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1 Амсберри Д. Общение в аудитории у студентов // Журнал академического библиотечного дела. – 2008. – Вып. 34. – Том 4. – С. 354–357.

2 Брэди П. Если ученики не пойдут в мир, принесите им мир // Times Higher Education. 15.05.2008. URL: www.timeshighereducation.co.uk/story.asp? storycode = 401870 (дата обращения: 23 июня 2010 г.)

3 Джексон М.Г. Интернационализация. Учебная программа университета // Географический журнал. Высшее образование. – 2003. – Т. 27. – Вып. 3. – С. 325–340.

4 Замбрунн С., Мак Ким К., Бус Э., Хоули Л.Р. Поддержка, принадлежность, мотивация и вовлеченность в классе колледжа: исследование смешанного метода // Учебная Наука. – 2014. – № 42(5). – С. 661–684.

5 Маккичи В.Дж. Советы преподавателям: стратегии, исследования и теория для преподавателей колледжа и университетов. – М., 2002. – 126 с.

6 Хонг Л., Фокс Р., Альмарза Д.Дж. Чужие в чужих странах: язык, обучение, культура // Международный журнал прогрессивного образования. –2007. – Т. 3. – Вып. 1. – С. 6–28.

7 Чикеринг А.В., Гамсон З.Ф. Разработка и адаптация семи принципов надлежащей практики в бакалавриате // Новые направления преподавания и обучения. – 2021. – № 2(80). – С. 75–81.

8 Родик С., Планк К., Робинсон С. Что студенты ценят в преподавателях: выводы из программы «Спасибо профессору». – Сиэтл–Вашингтон: POD Conference, 2012. – 341 с.

REFERENCES

1 Amsberri D. (2008) Obshhenie v auditorii u studentov // Zhurnal akademicheskogo bibliotechnogo dela. No. 34. V. 4. P. 354–357. (In Russian).

2 Brjedi P. (15.05.2008) Esli ucheniki ne pojdut v mir, prinesite im mir // Times Higher Education.. URL: www.timeshighereducation.co.uk/story.asp? storycode = 401870 (data obrashhenija: 23 ijunja 2010 g.). (In Russian).

3 Dzhekson M.G. (2003) Internacionalizacija. Uchebnaja programma universiteta // Geograficheskij zhurnal. Vysshee obrazovanie. V. 27. No. 3. P. 325–340. (In Russian).

4 Zambrunn S., Mak Kim K., Bus Je., Houli L.R. (2014) Podderzhka, prinadlezhnost', motivacija i vovlechennost' v klasse kolledzha: issledovanie smeshannogo metoda // Uchebnaja Nauka. No. 42(5). P. 661–684. (In Russian).

5 Makkichi V.Dzh. (2002) Sovety prepodavateljam: strategii, issledovanija i teorija dlja prepodavatelej kolledzha i universitetov, M. 126 p. (In Russian).

6 Hong L., Foks R., Al'marza D.Dzh. (2007) Chuzhie v chuzhih stranah: jazyk, obuchenie, kul'tura // Mezhdunarodnyj zhurnal progressivnogo obrazovanija. V. 3. No. 1. P. 6–28. (In Russian).

7 Chikering A.V., Gamson Z.F. (2021) Razrabotka i adaptacija semi principov nadlezhashhej praktiki v bakalavriate // Novye napravlenija prepodavanija i obuchenija. No. 2(80). P. 75–81. (In Russian).

8 Rodik S., Plank K., Robinson S. (2012) Chto studenty cenjat v prepodavateljah: vyvody iz programmy «Spasibo professoru». Sijetl–Vashington: POD Conference. 341 p. (In Russian).

АДАЕВА Н.А.,*[1]
PhD, ассоциированный профессор.
*e-mail: n.adayeva@turan-edu.kz
ORCID ID: 0009-0004-0535-4016
[1]Университет «Туран»,
г. Алматы, Казахстан

ОСОБЕННОСТИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВУЗЕ И ЕГО ПРЕИМУЩЕСТВА: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД

Аннотация

В статье проведен анализ особенностей инклюзивного обучения в вузах Казахстана на основе психолого-педагогического подхода. Определяются основные задачи, стоящие перед профессорско-преподавательским составом, направленные на получение образования по категориям обучающихся с различной инклюзией. Актуальность исследования определена современной образовательной и социально-экономической ситуацией в Казахстане. Работа во многом обусловлена тем, что в современной отечественной и западной науке для их последующего активного применения в образовательной среде необходимо развитие разнонаправленных технологий обучения. На основе разработанных предложений предложен комплекс мер, способных повысить качество современного процесса обучения студентов вузов. Предлагаемое исследование рассматривает инклюзивное обучение как социальную и этическую ответственность, которая способствует совместной работе всех членов университетского сообщества как сотрудников, так и студентов с целью их развития, поддержки и совершенствования. Инклюзивное образование – это организация групп, программ и занятий, которая позволяет всем студентам участвовать в учебном процессе. Такой подход полезен для каждого, так как ценит индивидуальные сильные стороны студентов и их вклад, делая образовательный опыт более насыщенным и разнообразным для всех.

Ключевые слова: инклюзия, обучение, особенности, студенты, профессорско-преподавательский состав, качество, образование.

ADAYEVA N.A.,*[1]
PhD, associate professor.
*e-mail: n.adayeva@turan-edu.kz
ORCID ID: 0009-0004-0535-4016
Turan University,
Almaty, Kazakhstan

THE FEATURES OF INCLUSIVE EDUCATION AT THE UNIVERSITY AND ITS ADVANTAGES: PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL APPROACH

Abstract

The article analyzes the features of inclusive education in universities in Kazakhstan based on a psychological and pedagogical approach. The main tasks facing the teaching staff are determined, aimed at obtaining education in categories of students with different inclusions. The relevance of the research is determined by the current educational and socio-economic situation in Kazakhstan. The work is largely due to the fact that in modern Russian and Western science, the development of multidirectional learning technologies is necessary for their subsequent active application in the educational environment. Based on the developed proposals, a set of measures is proposed that can improve the quality of the modern learning process for university students. This study explores inclusive education as a social and ethical responsibility that promotes collaboration among university staff and students. By ensuring equal participation in learning, inclusive practices recognize individual strengths and contributions, enriching the educational experience and fostering a supportive, diverse academic environment.

Keywords: inclusion, teaching, features, students, faculty, quality, education.

Мақаланың редакцияға түскен күні: 12.03.2025